

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Tomáše Langáška a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **L. D.**, zastoupené Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou, se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2012, č. j. MPSV-UM/1216/12/9S-HMP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2013, č. j. 1 Ad 10/2012 - 52,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v částce 1 573 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojí kasační stížností proti shora uvedenému rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2012, č. j. MPSV-UM/1216/12/9S-HMP. Žalobou napadeným rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 10 ze dne 27. 10. 2011, č. j. 53203/2011/AAJ, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatelky o dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

[2] Své rozhodnutí odůvodnil městský soud následovně: podle ust. § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 11/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. Podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat za osobu v hmotné nouzi též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu. Městský soud dospěl k závěru, že výdaje spojené s úhradou léků, doplatků za léky a lékařského ošetření nelze považovat v souladu s výše uvedeným ustanovením zákona za nezbytné jednorázové výdaje, které by bylo vhodné hradit z prostředků dávky pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc. Dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou určeny k zajištění zdravotní péče. Rozsah a podmínky poskytování zdravotní péče a způsob stanovení cen a úhrad léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely hrazených ze zdravotního pojištění je upraven zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“). Dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou ani určeny k úhradě regulačních poplatků. Situace, kdy se osoba nachází v hmotné nouzi, řeší ust. § 16a odst. 2 písm. d) zákona o veřejném zdravotním pojištění, podle něhož jsou osoby v hmotné nouzi od platby regulačních poplatků osvobozeny.

[3] Městský soud dále konstatoval, že dávka mimořádné okamžité pomoci podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi není určena na úhradu pravidelných měsíčních nákladů na bydlení. Úhradu těchto poplatků může stěžovatelka řešit za určitých podmínek dávkou státní sociální podpory – příspěvek na bydlení a dávkou pomoci v hmotné nouzi - doplatek na bydlení.

[4] Městský soud též uvedl, že žádost stěžovatelky nemohla být posuzována podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které upravuje mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví z důvodu, že tato mimořádná pomoc předmětem správního řízení ve věci žádosti stěžovatelky ze dne 12. 10. 2011 nebyla.

[5] Průtahy, ke kterým došlo s vyřizováním odvolání stěžovatelky, jsou odůvodněné a byly způsobeny změnou věcné příslušnosti správních orgánů k 1. 1. 2012.

II. Kasační stížnost

[6] Proti tomuto rozsudku krajského soudu brojí stěžovatelka kasační stížností ze dne 18. 5. 2013. Stěžovatelka uvedla, že kasační stížnost podává z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle názoru stěžovatelky správní orgány i městský soud nesprávně aplikovaly ust. § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[7] Podle názoru stěžovatelky lze pod ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi podřadit i náklady vynaložené v souvislosti s pořízením léků a na lékařská vyšetření v případech, kdy žadatelé hrozí vážná újma na zdraví. V tomto ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi však zákonodárce neuvádí taxativní výčet případů, kdy lze požadovat úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Jedná se o výčet demonstrativní, proto podle názoru stěžovatelky lze

pod toto ustanovení podřadit i náklady na pořízení léků a na lékařská vyšetření v případech, kdy žadatelé hrozí vážná újma na zdraví.

[8] Podle ust. § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi se osoba považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odst. 2 tohoto ustanovení, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.

[9] Stěžovatelka uvádí, že ze spisu je zřejmé, že odůvodněné náklady na bydlení stěžovatelky přesahují částku jejího příjmu, kterým je pouze plný invalidní důchod nepostačující ani na úhradu měsíčních nákladů spojených s bydlením stěžovatelky, přičemž po zaplacení všech dalších měsíčních povinných plateb pak již stěžovatelka nemá potřebné finanční prostředky na zajištění jídla, povinných poplatků u lékařů a v lékárnách, doplatků na potřebné léky, ani na další nezbytné a životně důležité věci denní potřeby. K tíži stěžovatelky pak nelze klást, že sama obývá byt o velikosti 95,88 m². Stěžovatelka v tomto bytě žije po většinu svého života, tedy přes 35 let. V případě, kdy by tento byt vyměnila za menší, skutečně odůvodněné náklady na bydlení by se jí nikterak významně neponížily, a to i vzhledem ke zdražování nájemného, cen energií apod. Nájemné za byty menších velikostí je v podstatě srovnatelné jako současný nájem za m² a poplatky za služby v nyní stěžovatelkou obývaném bytě.

[10] Podle názoru stěžovatelky měly správní orgány obou stupňů a městský soud v jejím případě aplikovat právě ust. § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[11] Stěžovatelka k žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci přiložila i doklady v celkové výši 1082 Kč, které byla nucena vynaložit na lékařské ošetření, poplatky a doplatky za předepsanou nezbytnou medikaci. Stěžovatelka neměla, nemá a ani výhledově mít nebude potřebné finanční prostředky na úhradu těchto nákladů. Pokud by stěžovatelka uvedenou částku nevynaložila, byla by vážně ohrožena na svém zdraví.

[12] Stěžovatelka dále vytýká rozsudku městského soudu, že se nevypořádal s porušením příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád namítanými průtahy ve správním řízení. Stěžovatelka se domnívá, že průtahy ve správním řízení nelze omlouvat tím, že překročení zákonné lhůty nemá vliv na rozhodnutí správního orgánu.

[13] Stěžovatelka závěrem navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu napadený kasační stížností a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení, případně aby rozhodl v souladu s ust. § 110 odst. 2 s. ř. s., dospěje-li k závěru, že jsou splněny podmínky pro postup podle tohoto zákonného ustanovení.

[14] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 2. 8. 2013, ve kterém odkázal na své vyjádření k žalobě ze dne 18. 7. 2012 a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Stěžovatelka je též zastoupena advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Námitky stěžovatelky uvedené v kasační stížnosti lze podle názoru Nejvyššího správního soudu podřadit pod stížnostní důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a dále pak pod stížnostní důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) téhož zákona, jak stěžovatelka sama v doplnění kasační stížnosti uvádí.

[17] Jak vyplývá ze správního spisu, stěžovatelka podala dne 12. 10. 2010 žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

[18] Podle ust. § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi ve znění účinném v době vydání rozhodnutí žalovaného „*Nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má*

a) osoba uvedená v § 2 odst. 3,

b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi,

c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.“

[19] Podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.*

[20] Ust. § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví, že *Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nespĺňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přiblížením k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.*

[21] Stěžovatelka si tedy požádala dávku o mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, pro jejíž poskytnutí jsou stanoveny zákonem o pomoci v hmotné nouzi jiné podmínky než pro dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, jež je upravena ust. § 2 odst. 3 a § 36 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. V projednávané věci proto nelze souhlasit s námitkou stěžovatelky, že správní orgány a soud měly v posuzované věci aplikovat ust. § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť citované ustanovení nedopadá na dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

[22] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že (jak vyplývá z výše citovaných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi) dávka mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta osobě splňující podmínky stanovené ust. § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi pouze za současného splnění předpokladu, že je považována za osobu v hmotné nouzi (srov. ust. § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi). K tomu je třeba dodat, že zákon o veřejném zdravotním pojištění v ust. § 16a odst. 2 písm. d) řeší otázku placení regulačních poplatků osobami v hmotné nouzi tak, že regulační poplatky neplatí osoba, která se prokáže rozhodnutím, oznámením nebo potvrzením vydaným orgánem pomoci v hmotné nouzi o dávce, která je jí poskytována podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, ne starším 30 dnů. Z toho vyplývá, že dávkou mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje nelze hradit regulační poplatky ve zdravotnictví, neboť osoby v hmotné nouzi, které by splňovaly podmínky nároku na tuto dávku, jsou zároveň od placení regulačních poplatků osvobozeny zákonem o veřejném zdravotním pojištění.

[23] Nejvyšší správní soud se poté zabýval otázkou, zda prostřednictvím dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje mohou být hrazeny stěžovatelčiny výdaje na doplatky na jí užívané léky. Nejprve je třeba podotknout, že již z žádosti stěžovatelky o poskytnutí uvedené dávky vyplývá, že stěžovatelka má v úmyslu touto dávkou řešit dlouhodobý nedostatek finančních prostředků na zajištění placení doplatků na léky, se kterým se dlouhodobě potýká. Též v kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že neměla, nemá a ani výhledově mít nebude potřebné finanční prostředky na úhradu těchto nákladů.

[24] Nejvyšší správní soud zde odkazuje na svůj rozsudek ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 – 39, ve kterém dospěl k závěru, že dávky poskytované na základě zákona o pomoci v hmotné nouzi lze rozdělit na dávky měsíčně se opakující (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) a dávky jednorázové (dávky mimořádné okamžité pomoci). Okamžitá mimořádná pomoc je pak dávkou fakultativní (sporné je to pouze u dávky přiznávané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi), závislou na správním uvážení příslušného orgánu, nárok na ni vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání. Nejvyšší správní soud také v citovaném rozsudku rozlišoval, zda důvod, pro který žadatelka požádala o dávku mimořádné okamžité pomoci, odpovídá jednorázové povaze této dávky a zda se důvody uváděné žadatelkou nemíjejí s účelem, pro který je daný typ dávek zákonem upraven.

[25] Stejně tak v nyní projednávané věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatelka požádala o jednorázovou dávku – mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Přitom podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi může tato dávka být poskytnuta osobě, která nemá dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, který může být spojen zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu. Lze tedy konstatovat, že i podle výslovné dikce zákona se má jednat o výdaj jednorázový a v podstatě nahodilý. Účelem poskytování této dávky tedy není hrazení dlouhodobě se opakujících nákladů stěžovatelky na doplatky na jí užívané léky. Už to, že se důvody žádosti stěžovatelky míjí s účelem, pro který je tento typ dávek zákonem upraven, by bylo (v souladu se závěry již výše citovaného rozsudku zdejšího soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 – 39) důvodem k zamítnutí žádosti stěžovatelky o tuto dávku.

[26] Správní orgány obou stupňů pak správně zdůvodnily neposkytnutí požadované dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje stěžovatelce také tím, že podle zákona o veřejném zdravotním pojištění lze nahradit předepisovaný lék jiným lékem s nižším doplatkem (ust. § 32 zákona o veřejném zdravotním pojištění), případně zdravotní pojišťovna může ve výjimečných případech uhradit péči jinak nehrazenou (srov. § 16 zákona o veřejném zdravotním pojištění).

[27] Nejvyššího správní soud tedy konstatuje, že rozhodnutí žalovaného nevybočilo z mezí správního uvážení.

[28] Námitka stěžovatelky, že se městský soud nevypořádal s překročením lhůt stanovených zákonem ve správním řízení, taktéž není důvodná. Městský soud se s touto námitkou stěžovatelky vypořádal tak že k námitce stěžovatelky uvedl, že průtahy byly způsobeny změnou příslušnosti správních orgánů k 1. 1. 2012 a jsou odůvodněné. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že překročení lhůty pro vydání rozhodnutí ve správním řízení samo o sobě v projednávané věci nemohlo mít vliv na zákonnost tohoto rozhodnutí.

[29] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

IV. Náklady řízení

[30] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalovanému nenáleží právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (srov. ust. § 60 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.).

[31] Stěžovatelce byla ustanovena usnesením Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2012, č. j. 1 Ad 10/2012 - 15 zástupkyní Mgr. Dagmar Rezková Dřímálová, advokátka. Ustanovená zástupkyně stěžovatelky vyčíslila odměnu za zastupování v podání ze dne 19. 7. 2013, v němž uvedla, že v projednávané věci učinila jeden úkon právní služby, a to 18. 5. 2013 sepis a podání kasační stížnosti. Ustanovená zástupkyně stěžovatelky také uvedla, že je plátkyní DPH. Osvědčení o registraci k DPH bylo přiloženo ke kasační stížnosti.

[32] Vyčíslení odměny ustanovenou zástupkyní stěžovatelky odpovídá obsahu spisu. Nejvyšší správní soud tedy přiznal ustanovené zástupkyni stěžovatelky odměnu za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a to ve výši 1000 Kč (srov. § 9 odst. 2, § 7 bod 3 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Po zvýšení o DPH (ustanovená zástupkyně stěžovatelky je plátkyní DPH) celková výše odměny ustanovené zástupkyně stěžovatelky činí 1573 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. září 2013

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu